



TBMM
HALKIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18223
Tarih : 01.06.2026

45350

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy* tarafından Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **01.06.2025**

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak Milletvekili

Şırnak'ın Cizre ilçesinde bulunan Medresa Sor, Kürt halkının tarihsel, kültürel, edebî ve düşünsel hafızasında kurucu bir yere sahiptir. Melayê Cizîrî'nin adıyla özdeşleşen bu yapı: Kürt dili, klasik Kürt edebiyatı, tasavvuf düşüncesi ve Botan coğrafyasının ilim geleneği açısından yalnızca mimari bir eser olarak ele alınamaz. Medresa Sor, Kürt halkının sözünün, bilgisinin, hafızasının ve tarihsel varlığının mekânsal karşılıklarından biridir.

14'üncü yüzyılda inşa edilen ve 2023 yılında Hayrat Vakfı'na süresiz biçimde tahsis edilen Medresa Sor'da, Kürt alimleri, edebiyatçıları ve düşünürlerinin fotoğraflarının yer aldığı bir sergi açılmıştır. Ancak Melayê Cizîrî'nin medresesinde, Melayê Cizîrî, Feqiyê Teyran, Ehmedê Xanî ve Meleyê Bateyî gibi Kürt edebiyatı ve düşünce dünyasının öncü isimleri anlatılırken Kürtçeye yer verilmemiş; tabela, pano ve bilgilendirme metinlerinde Kürtçenin görünürlüğü ortadan kaldırılmıştır.

Daha ağır olan ise, Kürt dili ve edebiyatının hafıza mekânında Kürtçe dışarıda bırakılırken, Baykar Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Bayraktar'ın görseline yer verilmesi ve Baykar Teknoloji tarafından geliştirilen İHA/SİHA projelerini öven bir anlatının bu tarihi mekâna taşınmasıdır. Medresa Sor gibi bir kültür varlığında, Kürtçenin susturulup savaş teknolojileriyle özdeşleşen bir şirketin ve yöneticisinin öne çıkarılması; kültürel mirasın korunması sorununun ötesinde, açık bir siyasal hafıza müdahalesidir.

Medresa Sor'un tarihsel ruhu. Kürtçenin dışarıda bırakıldığı bir sergi düzeniyle temsil edilemez. Melayê Cizîrî'nin medresesinde Kürtçeyi görünmez kılan. Kürt alimlerinin adlarını özgün biçiminden koparan, buna karşılık iktidar çevreleriyle bağı bulunan kişi ve kurumların görsellerini tarihî mekâna taşıyan bu yaklaşım; koruma, yaşatma ve kamusal yarar ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Bu tablo, Cizre'deki tarihî yapıların kullanımına ilişkin daha geniş bir idari ve siyasi sorunu da yeniden gündeme getirmektedir. Tarafımca 06.02.2025 tarihli 7/24328 E. numaralı bakanlığınıza yöneltilen yazılı soru önergesinde: Cizre'de 1'inci derece arkeolojik sit alanında bulunan Birca Belek adlı tarihî yapının, kayyım döneminde bir derneğe tahsis edilmesi; söz konusu derneğin başkanlığını bir dönem AKP İl Kadın Kolları Başkanlığı görevini yürüten ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "manevi kızı" olarak tanınan Hatice Atan'ın yapması; Bakanlığın 24.09.2020 ve 21.07.2022 tarihli yazılı bildirimlerine rağmen tarihî yapının boşaltılamaması gündeme taşınmıştır.

Söz konusu önerge halen yanıtlanmamıştır. Bakanlığın Cizre'deki tarihî yapıların kayyım yönetimleri, dernekler, vakıflar ve siyasal bağlantılar üzerinden kullanımına ilişkin soruları cevapsız bırakması; bugün Medresa Sor'un Hayrat Vakfı'na tahsisi, Kürtçenin dışlanması ve Baykar/SİHA anlatısının tarihî mekâna taşınması karşısında denetim sorumluluğunu daha da ağırlaştırmaktadır. Birca Belek'te ortaya çıkan tablo, Medresa Sor'da yeni bir biçim altında tekrar etmektedir: tarihî yapı kamu yararı yerine siyasi yakınlık ilişkilerinin alanına dönüştürülmekte; halkın kültürel hafızası, vakıf ve dernek tahsisleriyle yerinden edilmektedir.

Bu bağlamda;

1. Medresa Sor'un mülkiyeti hangi kamu kurumuna aittir? Yapı Bakanlığınız, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Cizre Belediyesi veya başka bir kamu kurumu envanterinde hangi statüyle kayıtlıdır?
2. Medresa Sor korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilli midir? Tescilli ise tescil tarihi, koruma kurulu kararı ve koruma statüsü nedir?
3. Medresa Sor'un 2023 yılında Hayrat Vakfı'na tahsis edildiği bilgisi doğru mudur? Doğruysa tahsis işlemi hangi tarihte, hangi kurum tarafından, hangi idari karar veya protokolle yapılmıştır?

4. Medresa Sor'un Hayrat Vakfı'na "süresiz" biçimde tahsis edildiği bilgisi doğru mudur? Doğruysa tarihî ve kültürel miras niteliğindeki bir yapının süresiz biçimde bir vakfa bırakılmasının hukuki dayanağı nedir?
5. Medresa Sor'un Hayrat Vakfı'na tahsisinde Cizre Belediyesi, kayyım yönetimi, Cizre Kaymakamlığı, Şırnak Valiliği, Vakıflar Genel Müdürlüğü veya Bakanlığınızdan hangi kurumlar rol almıştır?
6. Medresa Sor'un Hayrat Vakfı'na tahsis edilmesinde Hatice Atan'ın doğrudan veya dolaylı herhangi bir yetkisi, imzası, önerisi, girişimi ya da yönlendirmesi olmuş mudur?
7. Hatice Atan'ın Cizre'deki tarihî yapıların kullanımına ilişkin daha önce Birca Belek dosyasında gündeme gelen rolü dikkate alındığında, Medresa Sor'un tahsis sürecinde aynı kişi veya çevrelerin etkisi araştırılmış mıdır?
8. Medresa Sor'un tahsisine ilişkin protokol kamuoyuyla paylaşılacak mıdır? Paylaşılmayacaksa bunun gerekçesi nedir?
9. Tahsis protokolünde Medresa Sor'un kullanım amacı nasıl tanımlanmıştır? Protokolde sergi içerikleri, tabela dili, dinî/kültürel faaliyetler, siyasal propaganda yasağı ve kamusal denetim konusunda hangi hükümler yer almaktadır?
10. Medresa Sor'un tahsisi öncesinde Cizre halkının, yerel kültür kurumlarının, Kürt dili ve edebiyatı alanında çalışan uzmanların, meslek odalarının ve sivil toplum örgütlerinin görüşü alınmış mıdır?
11. Medresa Sor gibi Kürt dili ve edebiyatının tarihsel hafızasını taşıyan bir mekânın kullanımında yerel halkın katılımını sağlayan herhangi bir kurul veya danışma mekanizması oluşturulmuş mudur?
12. Hayrat Vakfı'nın Medresa Sor'daki faaliyetleri hangi kurum tarafından denetlenmektedir? Bu denetimler hangi tarihlerde yapılmıştır? Hazırlanmış denetim raporu varsa raporda hangi tespitlere yer verilmiştir?
13. Medresa Sor'da açılan sergi, tabela ve tanıtım içerikleri Bakanlığınız veya ilgili koruma kurulu tarafından önceden incelenmiş midir?
14. Medresa Sor'un girişinde Medresa Sor ve Melayê Cizîrî'yi tanıtan tabelalarda Türkçe, İngilizce, Arapça ve Osmanlı Türkçesi yer alırken Kürtçeye yer verilmemesinin gerekçesi nedir?
15. Sergide yer alan Kürt alimleri ve edebiyatçılarının adlarının Türkçeleştirilmiş biçimleriyle sunulmasına kim/kimler karar vermiştir?

16. Kürt edebiyatı ve düşünce dünyasına ait tarihsel şahsiyetlerin adlarının özgün biçimleriyle yazılması konusunda Bakanlığınızın ilke kararı, standart uygulaması veya denetim mekanizması var mıdır?
17. Tarihi ve kültürel miras niteliğindeki Medresa Sor'da Baykar Teknoloji, Selçuk Bayraktar veya İHA/SİHA üretimiyle bağlantılı tanıtım içeriklerine hangi gerekçeyle yer verilmiştir?
18. Baykar Teknoloji veya Selçuk Bayraktar ile Medresa Sor'da düzenlenen sergiye ilişkin sponsorluk, yazışma, protokol, destek, yönlendirme veya iş birliği yapılmış mıdır?
19. Medresa Sor'un herhangi bir vakıf, cemaat, şirket veya siyasi çevrenin tanıtım alanına dönüştürülmesini engellemek için Bakanlığınız hangi somut tedbirleri almıştır?
20. Hayrat Vakfı'nın Medresa Sor'daki faaliyetleri tahsis amacına uygun mudur? Uygunsa bu uygunluk hangi denetim raporuyla tespit edilmiştir?
21. Medresa Sor'un Hayrat Vakfı'na tahsisine ilişkin kararın iptali, askıya alınması veya yeniden değerlendirilmesi için Bakanlığınız bir süreç başlatacak mıdır?
22. Medresa Sor'un kamu yararı, tarihsel kimlik ve yerel kültürel haklar temelinde yeniden düzenlenmesi için Bakanlığınızın somut takvimi nedir?
23. Tarafınca 06.02.2025 tarihinde Bakanlığınıza yöneltilen ve Cizre'deki Birca Belek adlı tarihi yapının dernek/kayyım ilişkileri üzerinden kullanımını konu alan yazılı soru önergesi neden halen yanıtlanmamıştır?
24. TBMM İçtüzüğü uyarınca yanıtlanması gereken bir soru önergesinin cevapsız bırakılması, Bakanlığınızın Cizre'deki tarihi yapıların korunması ve denetlenmesi konusundaki hesap verme sorumluluğuyla nasıl bağdaştırılmaktadır?
25. Cizre'deki tarihi yapıların kayyım yönetimleri, dernekler, vakıflar ve siyasi bağlantılar aracılığıyla kültürel kimliğinden koparılması konusunda Bakanlığınız kapsamlı bir inceleme başlatacak mıdır?
26. Cizre'deki tarihi yapıların tahsis süreçlerinde kamu yararı, halkın kültürel hakları ve yapının tarihsel kimliği hangi ölçütlerle korunmaktadır?
27. Kürt dili ve edebiyatıyla özdeşleşen tarihi mekânlarda Kürtçenin zorunlu bilgilendirme dili olarak yer alması için Bakanlığınız herhangi bir düzenleme yapacak mıdır?